

ВПЛИВ РІВНЯ НЕЙРОСЕГМЕНТАРНОГО УРАЖЕННЯ СПИННОГО МОЗКУ НА СТУПІНЬ ПЕРЕСУВАННЯ У ХВОРИХ З НАСЛІДКАМИ ВІДКРИТИХ ФОРМ СПІНАЛЬНИХ ДИЗРАФІЙ

Гук Ю. М., Чеверда А. І., Кінча-Поліщук Т. А., Секер Т. М., Шкурко Ю. М.,
Зотя А. В.

ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМН України», м. Київ.

Спинальні дизрафії - група вроджених аномалій розвитку спинного мозку та хребта, що виникає в результаті порушення злиття однієї чи більше хребцевих арок в поєднанні з формуванням гризового мішка зі спинномозкових оболонок та залученням спинного мозку і нервових корінців за межами спинномозкового каналу. Результатом ураження спинного мозку та його корінців є формування м'якого парезу нижніх кінцівок, глибина якого залежить від рівня порушення нейросегментарної іннервації спинного мозку та кількості денервованих м'язів нижніх кінцівок. Серед супутніх клінічних проявів захворювання у цих хворих, чільне місце належить ортопедичній патології, яка може мати як вроджений так і набутий характер, як результат дисбалансу м'язів нижніх кінцівок. Власне поєднання парезу нижніх кінцівок, його ступеню (глибини) і сформованої ортопедичної патології є визначальними факторами в здатності дитини до пересування.

Мета. Дослідити залежність здатності дитини до пересування від рівня функціональної м'язової сили нижніх кінцівок, що визначається рівнем нейросегментарного ураження спинного мозку.

Матеріали та методи. Робота базувалася на результатах обстеження 81 пацієнта у віці від 5 до 21 року (середній вік склав 8 років 10 місяців), що знаходилися на лікуванні в клініці травматології та ортопедії дитячого віку ДУ «ІТО НАМНУ» в період з 1985 по 2015 роки. 45 пацієнтів було жіночої статі та 36 – чоловічої статі. В 69 пацієнтів спостерігався парапарез нижніх кінцівок, в 12 – монопарез.

Визначення м'язової сили окремих груп м'язів нижніх кінцівок та глибини їх парезу проводилося за шестибальною шкалою оцінки сили м'язів за L. McPeak, 1996; M. Вейсс, 1986. Визначення рівня функціональної м'язової сили проводилося згідно класифікації Sharrard's (1964) в модифікації Bartoneketal. (1999). В пацієнтів з монопарезом та з асиметричною моторною функцією при парапарезі, неврологічний рівень ураження спинного мозку оцінювався по відношенню до кінцівки з гіршим ступенем парезу.

Оцінка функціонального ступеню пересування хворих проводилася згідно класифікації Hofferetal. (1973).

Для оцінки результатів роботи, нами використано запропоновану Bartoneketal. (1999) імовірну залежність очікуваного ступеню пересування пацієнтів з відкритими формами спінальних дизрафій за Hoffer's (1973) до рівня функціональної м'язової сили визначених за класифікацію Sharrard's (1964) в модифікації Bartoneketal. (1999).

В роботі використовувалися клінічний та статистичний методи дослідження.

Результати та їх обговорення. Всіх пацієнтів включених в дослідження відповідно до рівня функціональної м'язової сили розділено на 5 клінічних груп та проведена оцінка фактичного ступеню пересування хворих кожної з визначених клінічних груп.

До першої групи хворих було включено 6 хворих з нейросегментарним рівнем ураження спинного мозку нижче S2. У двох пацієнтів цієї групи спостерігався монопарез. Всі пацієнти досягнули очікуваного ступеню пересування, а саме – пересуваються самостійно (communityambulation) без ортезів.

Другу групу хворих склали 19 хворих. В семи з 19 пацієнтів цієї групи спостерігався монопарез. Очікуваний рівень пересування хворих в цій групі -самостійно пересуваються (communityambulation) з потребою в ортезах, а саме - для ходьби непотрібні допоміжні засоби, інвалідним візком користуються тільки для довгих дистанцій на вулиці. Очікуваному рівню пересування відповідало 9 хворих, набули статусу пересування пересуваються самостійно (communityambulation) без ортезів 6 хворих та 3 пацієнтів –

статусу пересування - пересуваються вдома (householdambulation) з потребою в ортезах і потребою для ходінні допоміжних засобів, інвалідний візок тільки на вулиці (і для довгих дистанцій в приміщенні).

Третя група хворих включала 44 пацієнти з нейросегментарним рівнем ураження спинного мозку нижче L3-L4. В трьох хворих цієї групи спостерігався монопарез. Очікуваний ступінь пересування був - пересуваються вдома (householdambulation) з потребою в ортезах і потребою для ходінні допоміжних засобів (милиці, ходунки та інше), інвалідний візок тільки на вулиці (і для довгих дистанцій в приміщенні), якому відповідало 29 пацієнтів. 10 пацієнтів цієї групи набули статусу пересування самостійно пересуваються (communityambulation) з потребою в ортезах та 5 пацієнтів набули гіршого статусу пересування, а саме - пересуваються зі значним обмеженням (nonfunctionalambulation) - ходьба впродовж терапії, в школі і обмежений час вдома; використовують інвалідний візок для пересування як на вулиці так і в приміщенні).

Четверту групу хворих склали 10 пацієнтів з нейросегментарним рівнем ураження спинного мозку нижче L1-L2 та очікуваним ступенем пересування - пересуваються зі значним обмеженням (nonfunctionalambulation) - ходьба впродовж терапії, в школі і обмежений час вдома; використовують інвалідний візок для пересування як на вулиці так і в приміщенні. Монопарез спостерігався в одного пацієнта цієї групи. Чотири пацієнти набули очікуваного результату пересування. Шість пацієнтів набули статусу пересування самостійно не пересуваються (non-ambulators) - хворі не ходять в будь-якому випадку; використовують інвалідний візок для пересування як на вулиці так і в приміщенні.

До п'ятої групи хворих було включено 2 пацієнти з нейросегментарним рівнем ураження спинного мозку нижче Th12, які відповідали очікуваному ступеню пересування, а саме самостійно не пересуваються (non-ambulators).

Висновки.

1. Важливим фактором в здатності хворих з наслідками відкритих форм спінальних дизрафій до пересування є рівень нейросегментарного ураження спинного мозку, що визначає рівень м'язової функції нижніх кінцівок та, відповідно, глибину парезу нижніх кінцівок.

2. Пацієнти з однаковим рівнем втрати м'язової функції не завжди досягають очікуваного рівня функціонального пересування.